

UJ KELELET

ZSIDÓ-POLITIKAI-NAPILAP

Az angol orientáció

Az irányt Herzl Tivadar találta meg, zagyogó intuícióval: amikor a cionista-munka súlypontját Londonba helyezte. A befejezés Weizmann érdeme. Az ő vezérsege alatt szilárdult politikává ez az orientáció, ő sugalta és szorgalmazta a balfouri nyilatkozatot, ő kezdte mélyeztetni az angol megszállást, ami első kiköveztet útja volt Sanremónak és az angol mandátumvállalásnak. Amilyen jó volt Herzl szíme, ugyanolyan jó volt Weizmann lépése. El sem lehet képzelni hatalmat, amely a mandátumot annyi önzetlen önzéssel, annyi érdek-közösséggel vállalhatná mint ép Anglia. Talán csak Amerika lehetne hasonlóan önzetlen, de csak önzetlenségre, csak jóindulatra, a zsidó politika nem építhet. Nekünk a kölcsönös érdekek önzésére van szükségünk. Angliának pedig elsőrangú érdeke, hogy Palesztina felépüljön. Bár kétségtelen, hogy neki mindogy, vajjon a zsidó Palesztina épül-e fel vagy akár egy keresztény vagy muzulmán állam. Az is bizonyos, hogy az angol külpolitika maga építené fel Palesztinát, ha a zsidók nem építenék fel; ebben az esetben persze magának tartaná meg gyarmatul és nem adná senki másnak.

Igen természetes, hogy az angol orientáció is csak egyképpen jó, ha az érdekek kölcsönössége megvan, vagyis ha Anglia nemhiába költi a súlyos milliókat, a megszállás és a kormányzás költségeire: a zsidó építőmunka egy idejűleg ugyanolyan méretekben költsézik.

A mandátum, amely Angliára és a cionista szervezetre bizza Palesztinát, amolyan kölcsönös szerződés Anglia és a cionista világszervezet között: megszűnik abban a pillanatban, amikor az egyik vagy a másik fél nem tartja meg a maga kötelezettségeit. A cionista világszervezet az építést vállalta és építeni ma már muszáj. Az egész zsidó nép érdeke kívánja, kívánja a leendő Zsidóország, kívánja az egyedül helyes orientáció további megtartása. Minél nagyobb a végzett munka, annál nagyobbak lehetnek igényeik: az angol politika ilyen tekintetben a lehető legjobbjásabb. Tőle akár holnap kérhetnénk a független Zsidóországot, megadná. Persze csak akkor, ha a végzett munkánk biztosított volna, hogy az országot megtartani és fenntartani tudjuk. Ez ebben a pillanatban korai lépés volna, nekünk még hosszú évekig szükségünk van az angol tekintélyre, az angol politika erkölcsi és anyagi támogatására. Ez a politika útjában sokszor azonos a mi politikánkkal: épezzert jó. A pánszarab mozgalomról nemegyszer megittuk, hogy éle nem főként a palesztinai zsidómunka ellen irányul, hanem Anglia ellen is. Nos, Anglia az egyetlen állam, amely érti a módját, hogy az ilyen mozgásokat lezserelje. Most például egészen váratlanul független királyságot teremtett az araboknak Irákban és ezzel az arab veszedelmet jóidőre méregtelenítette.

A zsidó munka legnagyobb bár nem nyílt ellensége Franciaország. A francia ellenséges politika sem íképpen a zsidó Palesztina ellen irányul, inkább Anglia ellen, amely a közeli keleten magához ragadta a hegemoniát. Szíria Franciaország számára nem érdek-kérdés, inkább presztizs-kérdés. Néha kijátsza Anglia ellen az európai politika játékszert, de az ütőkártyát sohasem adja ki végleg a kezéből. Már arról lett volna szó, hogy abban az esetben ha Anglia engedelményeket tesz a francia álláspontnak a német kérdésben, Franciaország átengedi Szíriát, amely tisztára az angol érdekszférára folytatása. Zsidó szempontból ez igen örvendates volna, mert Egyiptomtól Szíria

északi határáig egy tagban, egy mandátum alatt fektetné az ősi Zsidóország. Igen valószínű, hogy ez idővel így is fog történni és Palesztina ősi történelmi határai újra helyreállanak. E pillanatban Franciaország nem is a közeli keleten feltűnő érdekeit, ezek igen lényegtelen érdekek, hanem Tuniszban és Algírban. Attól tart, hogy az arab mozgalom, amelyet szerinte a cionizmus keltett életre s amelyet az angol politika India-féltő gondjában minden-

féle kedvezményekkel nővel és támogat, könnyen átcsaphat az északafrikai francia gyarmatokra. Ezért szitják a franciák a palesztinai arab-lázadásokat, ezért ellenőrzik a cionista politikát, ezért uszítanak ellene a sajtóban, ezért utaztatják az arab bizottságokat. A zsidó külpolitika, amely az angol orientációt telte magáéval, csak az okosság és a megértés eszleivel veheti fel ez ellen a gyűlölet ellen a harcot.

Nyugalom Nyugatmagyarországon

Osztenburg, Prónay és Héjjas birodalma — Ausztria berendezkedik — Leszerelik a szabadalakulatokat

— Az Uj Kelet tudósítójától —

Nyugatmagyarországon az utolsó huszon-négy órában javult a helyzet. Még az elmúlt napon felfegyverzett bandák támadták a Nagymarton környékén lévő osztrák vonalat, raboltak és gyújtogattak, osztrákokat elcipeltek, autójukat és kocsijukat elvették, ma azonban már

csak a részekben is nyugalom van

Az osztrák hatóságok mindenestre megtették a szükséges intézkedéseket, hogy a lakosságot megvédelmezzék. Dr. Dawy kormányzó, dr. Kauslitz csendőr-igazgatóval egyetértésben, a lakosság biztonságára polgári rendet szerveztek. Wiener-Neustadtból és Aggházáról sürgősen csendőr megerősítések érkeztek.

Megtörténtek az intézkedések az osztrákoktól megszállott területeken

a polgári hatóságok átszervezésére és újjáalakítására.

Az első hivatalos aktus az állami hivatalok átvétele és a hivatalnokok megeskötése volt. Azok az államhivatalnokok, akik magyar szolgálatban álltak, csaknem kivétel nélkül letették a hivatali esküt. A tartományi kormány hatalma egyelőre csak a nagymartoni kerületre terjed ki. Az osztrák csendőrséget erre a területre koncentrálják. Katonai alakulatokat a kormány többszöri kérésére sem enged az antant-bizottság Nyugatmagyarország területére bevonulni.

Sopronban a helyzet lényegesen javult. Még tegnap Héjjas Iván, aki a Pannónia-szállodában ütötte fel főhadiszállását, volt Sopron teljhatalmu ura. Osztrák a frontot járja be, a csapatok között tartózkodik, amelyeket ellentállásra buzdít. A felkelés vezetői ma már sokkal csendesebbek. Ezt annak tulajdonítják, hogy

a tábornoki bizottság erőlesem lépett fel ellentük.

A szövetségi bizottság tisztjei ugyanis megállapították, hogy az osztrák kormány, az osztrák hatóságok, a hivatalnokok és a csendőrök a legkorrektebbül jártak el.

A nyugatmagyarországi zűrzavart mindenestre fokozza hogy Héjjas és Prónay, akik Horthy-pártiak, Fridrich István — szintén Nyugatmagyarországon van, — és Ostenburg között, akik legitimisták, kiélesedett az ellentét. Sopron környékén barrikádokat emeltek és az irreguláris csapatok lövészárkokat építettek. A felkelők ellentállása éppen ezen a részen volt a legerősebb. Nyugatmagyarország északi részén az ellentállás lényegesen kisebb volt. Wiener-Neustadtnál az osztrák csendőr-csapatok készen állanak az újabb előrenyomulásra.

Pinkaff környékén újabb üzbúkközések voltak a magyar csapatok és az osztrák csendőrök között.

Itt Prónay és Héjjas különítményéhez tartozó csapatrészek támadták meg az osztrák csendőröket, akik kénytelenek voltak visszavonulni.

Bécsi hivatalos jelentés szerint az osztrák kormány a szövetségi bizottság utasítására lemondott arról, hogy katonai csapatokat küldjön Nyugatmagyarországra. A wien-neustadti helyőrséget egy zászlóaljjal mindenestre megerősítették. Az egész határ mentét megerősítették osztrák részről a határszolgálatot. Sopron és Bécs között a vasúti közlekedés szünetel. A brucki vonalon zavartalanul történik a forgalom.

Graz és Sopron között a vasúti közlekedést ma újabb helyreállították.

A magyar kormány utasítására a nyugatmagyarországi területekről kiutasítják mindazokat, akik nem ottani illetőségűek. Így többek között Héjjas Iván is parancsot kapott, hogy hagyja el Nyugatmagyarországot. E parancsnak Héjjas Iván állítólag eleget is tett. Knobloch budapesti osztrák követ felkereste Bethlen miniszterelnököt. A magyar miniszterelnök felelőltette az osztrák követet, hogy jelölje meg az osztrák kormány óhaját. A miniszterelnök kijelentette, mindent el akar követni, hogy Ausztria és Magyarország között a jóviszony helyreálljon. Rábaszigetnél Magyarország a trianoni szerződés szerinti új határát az osztrák csapatok állítólag átlépték. A magyar kormány emiatt tilakozott az osztrák kormánynál.

A magyar közigazgatás kezén lévő nyugatmagyarországi területeken a szabadalakulatokat lezserelték.

Vas megyébe még nem vonultak be az osztrák csendőrök. Az egész átszatolando területen tovább tart a mozgalom az átcsatolás ellen. Az osztrák külügyi bizottság mai ülésén Schöber kancellár bejelentette, hogy a magyar kormány bécsi magyar követe útján sajnálkozását fejezte ki a nyugatmagyarországi eseményekért. A magyar kormány a legnagyobb súlyt helyezi az Ausztriával való jóviszony fenntartására, ezért hajlandó csapatokkal támogatni az osztrákokat a nyugalom helyreállítására irányuló akcióját. A kancellár azt is bejelentette, hogy az angol kormány jegyzékben szólította fel a magyar kormányt a békeszerződés végrehajtására.

Amerika elviszi csapatait a Rajnától

Newyork, szeptember 1. (R. T. I.) Az amerikai kormány tárgyalásokat folytat a szövetségesekkel, a rajnamenti amerikai csapatok visszavonására vonatkozólag.

Zsidó Nemzeti Muzeumot!

A londoni Jewish Chronicle vetette fel az szmót, hogy a zsidó nemzeti ideál megvalósítása küszöbén arra is gondot kell fordítani, hogy a zsidó kultúra dokumentumai egy helyen legyenek összegyűjtve. A zsidó Nemzeti Muzeum alapjait le kell rakni. Mint a Nemzeti Muzeum székhelye, csupán Jeruzsálem jöhet tekintetbe. Évezredek kincsét kell itt egybegyűjteni és sziliszterűbb muzeum sehoh a világon nem lenne. A mostan elő kulturizmusok között csupán Kína tekinthet megközelítően olyan mélyen a homályba nyúló múltba, mint Judea.

Nem egykönnyen megvalósítható terv ez. Óriási kitartás, energia, fáradhatatlan buzgalom mellett nagy tőkére is szükség van. A muzeum alapanyaga a kis jaffai gyűjtemény lehet, amelyhez az egész világon szertszórta levő Zsidó Muzeumok anyagai járulnának. Ilyenek vannak Lembergben, Frankfurtban, Prágában, Vilnában, Budapesten és Newyorkban. Ezeknek anyagai ugyan értékes, de többnyire nem szakszerűen kezelt kuriozitásokból áll, amelyeknél még az a baj is van, hogy külön diplomáciai tárgyalások tennék csak lehetővé a műkincsek Palesztinába szállítását.

A drága és ugyyszólván milliárdokat képviselő régiségi kincsek azonban nem is ezekben a Zsidó Muzeumokban vannak, hanem az egyes országok allamai muzeumaiban. A British Muzeumnak épen egy külön zsidó osztálya van, mint a Louvrenak. Nürnberg, München, Köln, Worms, Berlin, Dresden, Wien, Moszkva, Varsó muzeumai, épen ugy súlyt fektettek a zsidó tárgyak gyűjtésére, mint Európa többi nagy városa és a legönfeladózóbb agitációra lesz szükség és az országok belátására, hogy a műkincsek, amelyek elvitáztatlanul, a zsidó nép mindenkori szellemi tulajdonába tartoznak, megszereshetők legyenek.

A harmadik lelőhelye a zsidó értékeknek természetesen a magánosok kezén levő magángyűjtemények, amelyek megszerzése már talán könnyebben sikerülhet megfelelő agitációval és pénzáldozattal. Csaknem minden régi

és nagy zsidócsalád egész sor értékes kulturális jelentőségű emlékekkel rendelkezik, amelynek méltóbb helye nem lehet, mint egy központosított zsidó Nemzeti Muzeumban.

A muzeum másik feladata lenne, a zsidó ethnóra vonatkozó gyűjtések végzése. Hallatlan jelentősége és kulturális értéke lenne ennek. A zsidók Afghánisztánban, Angliában, Kinában és Tunisban, Galiciában és Abessziániában, más és más életmódot kénytelenek folytatni, más és más módon ruházkoznak, más szokások vannak.

Kulturtörténet, ethnográfia és könyvtár lennének a Muzeum főosztályai. Ezek mellett a tudósok részére kutató és tanulmányi helyiségeket lehetne berendezni.

Hogyan lett két család hajléktalan

— Az Uj Kelet tudósítójától —

Fellegvári-ut 32. A harmincas számot kifelejtették. Pedig a ház ott áll szám nélkül. Kis, dűledező putri. Pap János tulajdona ez is, mint a 32. számú, ahol kivüle két más család lakott. És pedig özv. Abraham Bernátné és Jakab Mórné. Hat személy egy szoba-konyhában. Az özvegy beteg is. A többi öt közül kettő kis gyermek még. Farkas Márton hősi halott hadiárva. A családot az egyik nagylány tartja el. Varr. A vőlegénye is ott lakik. Spírer Rezső. Hivatalnok az igazságügyi részortnál. Jelenleg két napi szabadság van. Egyébként kilenc éve laknak a házban.

Pap János háziur hivatalnok. Három szobája is van, meg tülethelyisége. De mindez nem volt neki elég. A különálló, számnélküli, 30. számú ház kiürült. Pap János azt ajánlotta, özv. Abrahaménak hogy költözzenek oda s emeleti lakasukat engedjék át neki. A család erre nem volt hajlandó.

Ekkor jött a postás. Láta, hogy üres az utcai lakás. Megkérdezte Abrahamékat, lefoglalható-e. Ezek azt felelték, hogy igen, mert kaptak rajta, hogy nem nekik kell behurcolkodniok. A postás le is rekviráltatta. A bon-

száma 1122. És már szerény buterát is be- rakta. Akkor érkezett oda Pap János háziur és magával hozta Caracioni rendőrkapitányt, aki ráparancsolt Abrahamékra, hogy az emeletről költözzenek le az utcai lakásba. Abrahamék tiltakoznak, a lakás kicsiny és egészségtelen, a háziurnak nem jár annyi szoba s a kapitány ur meg nem is rendelkezhetik az ő lakásuk fölött. Ekkor előáll a postás és mutatja a bont, hogy Abrahamék nem költözhetnek bele a lakásba, mert ez az övé. S neki, mint állami hivatalnoknak jár egy szoba-konyha.

— Igen? Maga tisztviselő? Akkor maga megy fel az emeletre s Abrahamék mégis az utcai lakásban fognak költözködni.

A postás is csak ember. Ő is szereti a jobb lakást. Követelte, hogy Abrahamék tegyenek eleget a rendőrkapitány parancsának. Ő és a felesége beköltöznek a meglehetősen kényelmes emeleti lakásba, a hét ember szorultjon össze a rozoga és férges utcai vízköbön. Persze, hogy nem akartak belemenni. A postás és a dühös háziur erőszakkal akarják őket kitenni. Bochis IV. kerületi kapitány közbenjárására beszüntetik a holmi kirakását. Az ügy végteljes elintézésére Caracioni kapitány felidézte Abrahamékat a rendőrségre. Bele se fogtak még a tényállás elmondásába, a kapitány ur nem épan a legilegedelmesebb tónusban hivta fel a két Abraham lányt, hogy hagyják el a helyiséget és hurcolkodjanak ki. Hiába minden érvelés és hivatkozás az igazságra. Kimennek, punctum.

Szaladgálnak a főorvoshoz, lakáshivatalhoz, kerületi kapitányhoz. Nincs segítség. Még egyszer a hajléktalan Caracioni főkapitányhoz. Épen akkor adta ki Bochis kerületi kapitány- nak, hogy Abrahamékat lakoltassa ki.

Délben sikerült Abrahaménak a lakáshivataltól egy bizonyítványt szereznii, hogy az 1122. számú bont nem az ő lakására alítottak ki, hanem a 30. számú házra, melynek nincs táblája s csak ezért jelezték a rekvirálójegyen 32 számmal. Szóval tévedés történt. A kerületi kapitány értesítette is őket, hogy nem lakoltatja ki. Alig öt perc múlva megjelent ugyan a rendőr és jelentette, hogy Caracioni kapitány parancsára kénytelen őket kiakoltatni. S péntek este a két család hajlék nélkül marad.

Egy csomag levél

Irtá: I. L. Perez
(Közdés Ilona fordításán)

(2)

Azt írod, hogy mindenki azt mondja neked, nekem szép jövedelem van. Erre csak azt mondhatom, az emberek sokat beszélnek. Egy pár garast keresni ép oly nehéz, mint a Vörös-tengert kettéhasítani. Azonkívül Bejle-Sasóchnak is férjhez kell adnunk; megöszülők a gondtól. A kelenye borzasztó sokba kerül, hitelre nem akarnak adni, pedig még hiányzik neki egy selyemruha. Azután Chave G telemnek azonnal az esküvő után orvoshoz kell mennie.

Mert Schmuel, a feleser, azt mondja, hogy utaznia kell. Te is ismered az egészségi állapotát, — sajnos. Megkérdeztem a rebbet — Isten éltesse — és ő — Isten tartsa — azt mondta, hogy Varsóba utazzon. Napról-napra borzasztóbban köhög és úgy hallzik, mintha lát vágnának!

És ha te azt hiszed, hogy megijedek attól a fenyegetésedtől, hogyha nem válaszolok azonnal leveledre, te irsz lublini rokonsíknak és megkéred őket, hogy menjenek ügyvédjükhöz, miáltal én goj kezekbe lennék kiszolgáltatva, erre csak azt mondom neked, édes hugom, hogy én bizony ettől nem félek. Először is tudom, hogy ezek csak üres szavak és hogy olyan istenfélő asszony, mint az én hugom tudja azt, mi a rabbinus és mi a koronatorvényszék — a kettő között nagy a különbség... Akkora ostobaságot csak nem követesz el. Zaidó nő nem tesz olyat! És ha még magad meg is tennéd, van neked okos férjed — százhusz évig tartsa meg őt Isten! — ő sohasem engedi meg azt, Sohasem jelenhetne meg a rabbija előtt, de még a környéken sem!

Azonkívül azt tanácsolom én neked: Isten őrizzen meg téged attól, hogy ügyvédnek adj

ki pénzt. Gonosz banda az: te egyre fizetsz neki s ha nem fizetsz, többé meg sem ismer.

A tomaschow történetre emlékeztettek, amelyet atyánk, — nyugodjék békében, — sokott elbeszél. Valószínűleg elfelejtetted te ezt a históriát. Tehát elmondom neked még egyszer. Tomaszowban meghalt egy polgár és leány, egy elvált asszony, az ülnökhöz sietett kérve őt, hogy örökségrészt a birodalmiörvény szerint állapítsa meg. Még ő az aszeszornál járt és vele beszélt, otthon egy egő szén kiesett a kályhából... Egy szempillantás alatt lángba borult az egész ház, egyik gyermeke el is pusztult a tüzhöz — se nekünk, de egy zsidónak se legyen mondvá!

Ezért azt mondom neked, Chane hugom, igyekezz megbánni leveledet és vezekelj érte. Azt mondják ugyan, hogy az ember a szerencsétlenségben mondottakort nem felelős és hogy a csapás megfosztja az embert az észétől. Azonban ezt — Isten őrizze — az égi törvényezéknél még félrohajtják neked. Ezért valami vezeklést vállalj magadra, legkevesebb egy napi böjtöt.

Én részemről szivemből megbocsátok neked. És ha Isten is úgy atarja s leányom esküvőjére eljősz, minden felejtve van és a legkellemesebben eltölthetjük együtt az időt. Azonban — az Isten szerelmére kérlek — ne beszélj porró!

Mindennél jobban bosszant, hogy férjed — Isten éltesse őt — nem ir rendes megfontoltsága szerint. Ha haragszik rám, vétezik: tudnia kell ugyanis, hogy a harag éppen olyan súlyos bűn, mint a bálványimádás. Azon kívül beszélék a városban, hogy a nagy ünnepeken nem volt a rebbenél, hanem csak a bojsz-hamidrosban imádkozott. Azt is mondják, hogy felhagyott a tanítással és valami üzlet után akar nézni s azt mondta, hogy kezemunkájából akar élni. Elgondolhatod,

mennyire bánt ez engem. Mert mi lesz a Toravai? És ki üljön oda és tanuljon, ha nem az olyan kitűnő leán férfii, mint ő.

Ő is tudja bizonyára, hogy atyánk — nyugodjék békében — csak azért fogadta őt vejeül, mert olyan jól tud tanulni. Ma, mikor a nemzsidók is foglalkozni kezdenek a kereskedelemmel és az üzlet napról-napra hanyatlanak, jogos és méltányos, hogy az asszonyok vegyék kezükbe az üzletet; mialatt a férjek egészen a Torának szentelik magukat, hogy a világ Teremtője irgalmas legyen irántuk. Allitasson ki inkább magának egy diplomát és legyen sachter, vagy melamed, de — Isten őrizze — semmiestre se kereskedő... Ha biztos volnék benne, hogy gyermekemet nem idegeníti el az én rebbenemtől, Mejschelémet tanításra és kosztra hozzá adnám. Legyen rá gondod, hogy férjed ostoba tervét ne valósítsa meg. Te azonban kezdj valami üzlethez, vagy menj valakibe állásba... És őseink érdeme, te, valamint férjed részéről is, bizonyára segítségetekre lesz.

Még e ak azt tanácsolom neked: Veri ki a tejedből a buskomorságot, mely leveledet áthatja és a szivbe markol. Egy husból és vérből való lény Istenben való bizalom nélkül sokkal rosszabb, mint az állat. Az olyan ember úgy kóborol a világban, mint egy apatlan gyermek. Van Istenünk az égben, dicsértessék az ő neve, ki sohasem hagy el bennünket!

Ha azonban ez ember buskomorságba esik, az annak a jele, hogy nincs többé sem hite, sem bizalma Istenben és hogy más dolgok sem idegenek többé neki, amelyeket nem akarok ajkamra venni!

Írj arról is Chane hugom, hogy megy ott a borosüzlet. A mi két nagykereskedőnk, emlékszel ugye rájuk: Jejschemen, a bina és Jejne, a sánta — az árakat nagyon felverték és aföldbirtokosnak még vetésre sincs

Anglia autonómiát ígér Indiának

Hír boszniai felkelésről — Forradalom Peruban

— Az Uj Kelet tudósítójától —

A világháború véres öt esztendője nemcsak az európai nemzetek idegéletét zaklatta fel, de megbontotta más világrészek kisebb kulturájú népeinek fegyelmességét is. A békeszerződéseket megkötötték, legtöbbjét már ratifikálták is, de mindezfélől még egyre jönnek a jelentések felkelésekről, lázadásokról, véres tömegmozgalmakról.

Lázadók fenyegetik Sarajevót

A konszolidáció után biztosan haladó Jugoszláv királyság belső rendjének egyensúlya Péter király halálával megbillent. Sándor trónörökösével szemben, trónkövetelőként bátyja, György lépett fel. Propagandája főleg a hadseregben nem maradt hatás nélkül. Hozzájárult még, hogy a hályzettel amugy is elégedetlen horvátok ezt az alkalmat is felhasználják önállósági törekvéseik javára. Budapesti forrás szerint néhány ezred, — főleg horvátok, — állítólag fellázadt és megtámadta a sarajevói erődöket. Ellenőrizhetetlen forrás szerint a sarajevói erődöket a felkelők még kezükben tartják és ágyúikkal fenyegetve a várost, utimátum-szerű követelésekkel lépnek fel. Sarajevó és Belgrád között megszakadt az összeköttetés. A kormány Szerbia belsejéből csapatokat indított utnák, azonban a hadsereg fegyelmé György herceg propagandája folytán még jobban meglazult.

A kormány több tagja elégedetlen Pasics magatartásával, akinek helyzete a boszniai zavarok miatt tarthatatlanná vált.

A Román Távirati Iroda közli ezt a hírt, de annak megbízhatatlan származására világosan rámutat.

A marokkói felkelés

Marokkóban, az állandó afrikai tüzfészekben, újra megmozdultak a benszülöttek. Madridi távirat arról számol be, hogy Larosch vidékén a felkelők megtámadták a reguláris spanyol csapatokat és sikerült két megerősített

állásukat elfoglalni. A kormány titkolja az újabb balsikert és megerősítéseket küldött a veszélyeztetett vidékre.

Forradalmi kormány Peruban

Peruból is forradalmi mozgalmak híre érkezik. Iguitesben a felkelők forradalmi kormányt alakítottak, amelynek elnöke Virgil Noriaga lett.

Autonomia Indiában

Sok gondot okoznak az angol kormánynak az indiai zavarok is. Egyes törzsek sikeres felkelésekkel nyugtalanították az angol hatóságokat, amelyek kénytelenek voltak katonai erővel fellépni. A felkeléseket leverték, India új alkirálya azonban, aki mai londoni jelenés szerint most utban van Bombay felé, jónak látta, a felkelők kívánságait, ha csak részben is, de mégis honorálni. Az új kormányzó kijelentette, hogy programja a legszélesebbkörű autonómia megvalósítása.

Cseh hadmozdulatok Felsőszilézia határán

Oppeln, szeptember 1. (R. T. I.) Felsőszilézia déli határán nagy cseh csapat-koncentrációk folynak. Az összpontosítást azzal magyarázzák, hogy Csehszlovákia megbízást kapott az antantól a beavatkozásra, ha a népszövetség döntése Németország ellen ütne ki és a németek ellenállnának.

Lengyel jegyzék Csicserinhez

Varsó, szept. 2. (Damian.) A lengyel kormány jegyzékét intézett Csicserinhez, melyben kikéri az ellen, hogy a szovjetkormány nem respektálja a rigai békeszerződést és Lengyelországban erős kommunista propagandát űz. A lengyel kormánynak bizonyítékai vannak, hogy Oroszország Romániában és a Balkánon is nagy propagandát fejt ki. A jegyzék végül kijelenti, hogy a lengyel határon történő folytonos betöréseket a lengyelök meg fogják torolni.

A koronázási véglegesen elhalasztottak

A minisztertanács határozatán — Az oroszországi segélykérő

— Az Uj Kelet tudósítójától —

Bukarest, szeptember 1. Ma Sinajában minisztertanács volt, amelyen Averescu elnökült. A minisztertanács véglegesen elhatározta a koronázás elhalasztását. Ezzelfogva a trónörökös — aki a koronázás részleteinek megállapítása végett részt vett volna a tanácskozásán, nem is jelent meg a minisztertanácsban.

Ezután a kormány az orosz segélyüggyel foglalkozott és úgy határozott, hogy a főtanács minden erre vonatkozó határozatához csatlakozik az öt megillető arányban.

Foglalkozott a minisztertanács a beszarabiai helyzettel és a hadügyminiszter, valamint a belügyminiszter előadása alapján különböző intézkedések fogantatását határozta el a menekülők és a propaganda ügyében. A minisztertanács megbízta Popovics Tasea kisebb ségi államtitkár, hogy a határozatok végrehajtásának ellenőrzésére Beszarabiába utazzon.

Este 9-kor az összes miniszterek különvontan a fővárosba érkeztek.

A tegnapi minisztertanácsban Rascanu hadügyminiszter bejelentette Averescu miniszterelnöknek, hogy a beszarabiai határon minden csendes. Averescu miniszterelnök elhatározta, hogy Bukarestben, Jassiban, Csernovitzban és Brassóban négygyűléseket fog összehívni, amelyek a politikai és belügyi kérdésekről fogják tájékoztatni a népet.

Törökország békeközvetítést kér

Páris, szeptember 1. Az Intransigeant jelenti, hogy Fevzi basa nagyvezér felkérte Pelle tábornokot, Franciaország konstantinápolyi képviselőjét: és sir Rumbold angol főmegbízottat, közvetítsék a békét Görögország és Törökország között.

több. Talán — ha Isten is akarja — én is köthetek borsótüzetet... Ha az Eg úgy intézi, hogy bár a lakodalmi kiadásokra legyen költségem. Nem ingyen kérném tőled a szíveséget — Isten őrizzen tőle! Ha valamit keresek ezzel az üzlettel, utiköltséget küldök neked, hogy kiváló férjeddal együtt — Isten éltesse őt, — Ssoszche-Bejlernek az esküvőjére eljűj, a vőlegénynek is adok nászajándékot nevedben.

Ghawe-Gitel — sokáig éljen — szívből köszönt. Ő nem írhat most, mert nálunk ma nagyvásár. Két kereskedő vendögünk lesz ebédre, mindenáron töltött halat akarnak enni. A menyasszony — Isten tartsa meg — a szabóhoz ment ruhát próbálni és engem egyedül hagytak a házban, még az ebédre is vigyáznom kell.

Ne vedd hát úgy szívedre a dolgot, drága hugom, üzd ki a szomorú gondolatokat fejedből és dizzál Istenben. Aki a férget a földben, a madarat fészékében táplálja, téged sem hagy el.

Köszöntsd nevemben férjedet stb. szerető bátyád

Menachem Mendel.

A második levél

Boldogság és béke Chane hugomnak, sokáig éljen!

Második leveledet is megkaptam. Szomorúság hatja át és tele van gyalázzással ellentem, hitvesem, Chawe-Gitel ellen, Isten éltesse őt, sőt menyasszony leányom, Bejle-Ssoszche ellen is, Isten tartsa meg őt. Leveled sok szívfájdalmat okozott nekem, mert mivel adtam rá okot? Chane testvérem, azt mondd, hogy én — Isten őrizzen meg engem attól, — rabló vagyok, aki téged az erdőben megröhbant, hogy miattam és feleségem, Chawe-Gitel miatt, — Isten éltesse őt, az atyai hajlékot elvesztetted és hogy arcátlanságnak tartod, hogy Bejle-Ssoszche leányom selyemruhát csináltat maga-

nak... Mit mondjak erre? Hallgatnom kell, mert tudom, milyen nehéz helyzetben vagy és hogy a leveled nem te irad, hanem buskomorságod díltálta...

Azonban nem így áll a dolog. Isten őrizzen meg! nem vagyok én gyilkos! És ha valaki hozzám jön és azt mondja, hogy a kaffán, ami rajtam van, az övé és hogy emiatt a rabbitörvénysek előtt le akar velem számolni, egy szót sem szólok, megyek vele a rabbioz. Ha te, — Isten segítségével, — Bejle Ssoszchenak az esküvőjére eljössz, én a rabbitörvénysek elé foglak idézni. A Tóra előírásai szerint hozott végzést akarok és semmi egyezkedésbe nem megyek bele!

Itéld meg magad! Ami a kosztot illeti, melyet te nem ettél végig, magad is elismered, hogy az veszekedés miatt történt, mely közötted és feleségem, — Isten éltesse őt, — között volt. Hogy ki kezdte, semmi közöm hozzá! Én csak azt látom, hogy férjed, unberufen, nagy bolond, aki feleségének mindenben igazat ad. Azt mondják, hogy szombat kimonetelekor megszóktetted s az egész város rajtatok kacagott. Atyáknak, — nyugodjék, — nagy bánata volt emiatt: egészen összetörte szívét és megrövidítette életét. (Ő maga mondta, a szomszédok hallották!) Te pedig mindent Chawe Gitelre tolsz! Ez mégis csak rágalmazás! Azonban, bármint áll is a dolog, atyánk — nyugodjék békében — már boldogabb tájra költözött. Vége van hát a kosztoknak és a többi igényeidnek. Kiáltás Istenhez, dicsértessék Ő!

És jegyezd meg magadnak, hogy menyasszony leányom, Bejle-Ssoszche, sem szemtelen teremtés! Ő semmüől sem tehet! A vőlegény atyja ragaszkodik ahhoz, hogy selyemruhát csináltasson. Sőt sirt is meg azért, hogy miatta akkora költségbe kerüljék magunkat. Mit lehet azonban tenni, ha az eljegyzési szerződésben határozottan selyem- és bársonyruhák

vannak említve és ő ragaszkodik a szerződés teljesítéséhez? Nem hiányzik még egyéb, mint hogy leányom, — Isten éltesse őt, — hoppon maradjon!

És tudd meg, hogy hozományja sincs még egészen kifizetve. Hatot ígertem, három adtam. Kétszáert kénytelen vagyok a házat jelzálogra adni. Tudod, hogy a ház atyánk (nyugodjék békében!) nevére volt bevezetve; az átírás azonban ismét sok pénzbe kerül, mint azt magad is beláthatod. A maradékra váltott adtam bélyeges papírra és azonkívül még megerősítéstül egy cherem-cédulát.*) És most benne vagyok a szószban, hogy csak az Uristen segíthet rajtam!

De mit is beszélek egy asszonnyal! Nem hiába tanítják bölcsőink, hogy az asszonyok könnyelműek. Az emberek meg azt mondják, hogy: hosszú haj (persze a házasság előtt), rövid ész... Ezért egy külön levelet írok férjednek is — Isten éltesse őt. Ő mégis tanult, a Tórában jártas férfi és tudnia kell, hogy husból és vérből való teremtménynek nem szabad magát husból és vérből való teremtményre biznia. Mert meg van írva: „Aki segít, botorkál, de az, akin segített, elesik.” (Jesajas, 31. fejezet 8.) Egy husból és vérből való lénynek elég a saját terhét cipelni. Az embernek biznia kell Istenben.

És én meg vagyok győződve arról, hogy Isten nem hagy el téged. Még a gyenge légytől sem tagadja meg segítségét. Csak egyedül az Ur segíthet rajtad. Imádkozz hát Istenhez. És — ha Isten is akarja — ismét elmegyek a rebbehez, nevedben is adok neki pénzt: Kétszer, vagy háromszor tizennyolc**) gildent — — ennek segitenie kell!

*) Cherem-cédulának csak a rabbitörvény előtt van hitele.

**) Tizennyolc szerencsés szám (chai-zahl.)

(Folytatjuk.)

Harcok Angoráért

Ismét győznek a görögök — A görög hadvezetőség jóslásai — Kemal beismeri vereségét

— Az Uj Kelet tudósítójától —

Páris, szeptember 1. A kizsácsi harcok változó szerencsével folynak. A törökök közvetlenül Angora előtt megállították a görögök előrenyomulását és ezen a frontreázen negyven kilométerre tolták előre állásukat. E sikereket Kemal csapatai nem tudták kihasználni, időt engedtek a görögöknek arra, hogy átcsoportosítsák erőiket és újabb támadásba menjenek át. A görög támadások összezúzták a törökök lendületét. Samborionnál Kemal csapatai még legyőzték a görögök ellentállását: a görög hadvezetőségnek az a terve, hogy Angorát bevegya, egyelőre tehát meghiúsult, — de csak időlegesen. Kemalék erősítéseket kaptak, de azok nem voltak elégségesek. Az újabb harcokban, amelyek Angora birtokáért folytak, a görög csapatok már kétségtelen fölénybe jutottak. Angoráért öt napja harcolnak az ellenfelek. A görög hadvezetőség minden tartalékát ezekbe a harcokba vetette, sikerrel, mert Kemalék ellentállása meggyengült és maga Kemal pára is beismeri, hogy a döntő ütközetet itt a törökök elvesztették. G régv hivatalos jelentés szerint a kemalisták délyugráti irányban vonulnak vissza, a görögök mindenütt üldözik őket.

A török fővárosban a sakarai győzelem hírére lelkes tüntetések voltak. Azt hiszik, hogy a törökök újabb vereségei is múló jelentőségűek s Kemal hadserege a kellő pillanatban ismét átvesszi a kezdeményezést. Athénben a török sikerekről érkező jelentéseket nem veszik komolyan. A görög hadsereg olyan mélyen nyomult előre, olyan döntőjelentőségű sikereket ért már el, hogy nagyobb meglepetések nem érhetik. A hadvezetőség győzelmi hírekkel árasztja el a fővárost. Legutóbbi jelentésében közli azt is, hogy a harctéri események remélni engedik, Angora vasárnap a görögök kezébe kerül. A törökök különben — a görög hivatalos jelentés szerint — San Garios folyó mentén visszavonulnak, vereséget szenvedtek Ghennél és Katrandginál és Kiutahjától keletre a törököknek nagy veszteségeik voltak. A görögök üldözik a török csapatokat.

Az iraki királyság határain az arabok és kurdok fellázadtak. A lázadást a török nacionalisták izgatásainak tulajdonítják, akik meg akarják bukítani Feysal királyt.

Uj elemeket állítanak elő a kémikusok.

Mesterségesen felbontják az atomokat

— Az Uj Kelet tudósítójától —

Curie asszony és Becquerel kutatása óta ismeretesek a rádium csodálatos tulajdonságai: A radioaktivitás abban áll, hogy a látszólag holt testek önként és megszakítás nélkül a leghatalmasabb energiameennyiségeket adják. A tudomány értetlenül állott azzal a rejtéllyel szemben, hogyan lehetséges egy grammnyi rádium annyi energiát sugározni ki, mint amennyit egy közepes szénbánya egész készletének felhasználásával tudnánk előhozni. A kérdést legújában az Einstein-féle relativitást elv oldotta meg, amennyiben kimutatta, hogy minden testnek egy kilogrammnyi tömegében 23 billió kalóriányi energia rejtőzik.

Még elgondolni is alig lehet ezt a rettenetes energiaforrást. Gondoljunk a mi leggyakoribb energiaforrásunkra, a szénre, konkrétan egy kilogramm szénre. Hogyan nyerünk a szénből energiát? Ugy hogy meggyújtjuk. Ezzel az eljárással ki is hozunk egy kg. szénből 7000 kalóriát. Micsoda neveltséges kis szám ez, ha meggondoljuk, hogy ebben a széntömegben éppen milliószor és milliószor annyi energia van, ami tehát értékesítés nélkül marad. Az Einstein-teória értelmében egy kg. szén annyi energiát tartalmaz, hogy egy nagy Amerikajáró gőzöst, amelyet 50.000 lóerőnek kell hajtani, egy kg. szénnel tíz éven át lehet szünet nélkül járni. Ha meggondoljuk a szén mai árát, tehát az energia értékét, úgy az egy kg.-ban rejtőző energia több százmillió márká értékű. Ezt különben látjuk a rádiumnál is.

Csak hogy míg a rádiumnál a természet maga adja ezt az ólasi energia mennyiségét, addig a többi anyagból ezt mesterségesen kellene kihozni. A világ rádiumkészlete mindössze 75 gramm. Szén-

ből meg van millió és millió mázsa. Hogyan lehetne ezt az erőforrást az emberiség szolgálatába állítani? Ugy, hogy az atomokat valamilyen technikai úton szét kellene rombolni s így az atomokban rejtőző energiát felszabadítani, a felszabaduló energiameennyiséget pedig valahogyan a gépekkel felhasználni. Ehhez azonban hiányzik idáig a fizikai eszközünk.

De miután a dolog elméletileg elképzelhető, fel kell tételeznünk, hogy a kutató emberi elme ennek a problémának megoldására is el fog jutni, annál is inkább, mert Ruthford angol tudósnak 1919-ben sikerült atomokat mesterségesen szétrombolni.

Ruthford egy légűres csőbe nitrogén atomokat helyezett az alfasugarak vezetésével a csővön keresztül. Az alfasugarak radioaktív anyagból kilökődött hélium-atomok, melyek mp.-enként 200.000 km.-es sebességgel mozognak. A sugarak a nitrogén-atomokat szétrombolták, az első mesterséges atombontás sikerült.

Most az atombontás terén újabb szenzációs eredményekről számol be a tudomány. J. Aston, a híres fiziko-kémikus a londoni Royal Societyben azt jelentette be, hogy Ruthford módszerének továbbfejlesztésével sikerült neki a klórt is felbontani, illetőleg átalakítani két új elemmé, ami annál érdekesebb, mert az így előállított egyik elem atómsúlya nagyobb, mint a klóré.

Aston és Ruthford egyenlőre azt bizonyította be, hogy ez a mesterséges atombontás csakugyan lehetséges. Revidenciái kell tehát a kémiai elemek változhatatlanságáról szóló axiómát. A rádium a bomlás következtében nitronná, ez meg ólomná fejlődik. Nem-e lehetne ezt a fejlődést, mesterségesen folytatni s az ólomot nemes ércévé változtatni? A modern kémia tehát arra az alapra tárt vissza, amelyen a középkori alchimia olyan fáradhatatlanul s eredmény nélkül dolgozott. A mesterséges atombontás beláthatatlan energiameennyiséget adna az emberiségnek, ami pótolná az egyre fogyó szénét és ugyyszólván örökre megoldana minden gazdasági problémát.

HIREK

AZ UJ KELET TELEFONJAI:

Szerkesztőség	977
Kiadóhivatal	844
Zs. M. Sz.	558

Figurák

Mindenki ismerte és mindenki csak Mendele gyilkosnak hívta. A faluban, de az egész járásban is ő volt a csoda-ember. Igazi tekintélye nem is volt senkinek, csak a hidegkúti Messingernek, aki minden árva leánynak hozományt adott, meg neki, aki valamikor zsoldár volt és embert üt.

Harminc esztendő múlt el azóta, de tollfosztásokkor még mindig arról beszéltek az asszonyok. — Ugyan, Feigels, mondja már el, hogy is volt az azzal a Garas Tónival?

Feigels nem lépette magát.

— Hát az úgy volt, lelken, hogy Mendelel berántották katonának, a vadon erdőnek legyen mondvá. Mendele — sirt az édes anyja — menj el a lizskaihoz, hogy imádkozzon érted. Mendele elment a lizskaihoz, az imádkozott érte, de mit lehet tenni? A jó isten azt akarta, hogy Mendele legyen egy balmehome. Hogy miért akarta? Hát a Garas Tóni miatt akarta, akét meg kellett ölni és akiről meg volt írva, hogy Mendele ölje meg.

— Hát haragudott rá?

— Egy kérdés? Mendele akkor még nem tudott haragudni. Széled volt, mint egy kis lény, de az volt a nagy baja, hogy olyan sűrű, hosszú bajusza nőtt, mint egy pandurnak és a kapitánya mindig azt mondta neki, hogy zsoldárnak való. Egyszer aztán bedugták a zsoldárok közé, de csak úgy próbából, nem igazánból. A Garas Tóni éppen akkor rabolta ki a hidegkúti Messingert és az őrmester azt mondta: no pajtas, most oszt megmutathatód, különb vagy-e a Pilátusnál. Gyermük csak a Tóni után. Mendele szegény Jontá a puskáját és ment az őrmesterrel a Tóni után.

— Őrmester ur — kérdezte Mendele, mikor már az erdőhöz közeledtek — nem sötét az az erdő?

— Hát éppen nem olyan, mint a Nagyboldogasszony kápolnája virágvasárnapkor.

nem fél benne.

— Nem zsidó az, hogy féljen, — szölt az őrmester és nagyot sercengett a szája szögletéből.

Aztán tovább mentek. Mendele csikarászt érzett a hasában és megállt.

— Őrmester ur, ha meg nem sértem, csikarást érzek a hasamban. Csak tessék előre-menni, ha meg nem sértem.

Az őrmester előre ment. Mendele elővette a tfillimbajtát, amit uton mindig magával hordott. Aztán egy vastag tölgyfa mögé állt és imádkozott, mert a csikarás a szívében volt, nem a hasában. Mikor jól kumádkozta magát és a szív megkönnyebbült, az őrmester után lpholt. Hát mit beszéljek sokat. Az erdőben rá-találtak Garas Tónira. Most figyeljetelek csak, hogy milyen esodák történhetnek, ha a lizskai rabbi imádkozik valakiért. Az őrmester elküldte magát: áll meg, Garas Tóni. Az visszakiáltja: egy fenét. Lújjél — mondja az őrmester Mendelenek. Mendele löni akar, hát látja, hogy a tölténytartó helyett a tfillimbajtát hozta magával. De azért úgy tett, mintha löne. Az őrmester is lött. Garas Tóni lezuhan. Az őrmester megáll és a fejt vakarja. No ez eliraffaltad — mondja Mendelenek. Jogtalan fegyverhasználat volt, hát te puffantottad le. Jogtalan fegyverhasználatnak azt mondják, mikor valaki üres puskából lö. De hát ez nem volt igazán jogtalan fegyverhasználat, mert hiszen Mendeleért a lizskai imádkozott és ha az imádkozik, hát akkor az üres puská is elcsattan. Mendele két hónapra elcsukta, aztán a zsoldárságból ki-dobták. Így történt.

Igazán így történt. De Mendele már régen nem hitte, hogy így történt. Az őrmester azt mondta, hogy ő lötte le Garas Tónit, hát bizonyosan ő lötte le. És miért ne? Hiszen amilyen ritéz az őrmester volt, olyan ő is lehetett. Mi az hogy lehetett? Az volt. Nem félt ő akkor tíz rablótól se. És kemény legény volt, nagytermészetű. Nem igaz az, hogy a légynök se értett. Ő vele nem lehetett packázni, nem bizony.

— Micsoda? — fortyogott, ha azt mesélték, hogy egy zsidót valaki legyalázott — hát ez is zsidó? No hiszen, csak engem hántson valaki.

Mendele ilyenkor igazán féltelmes volt. A röffel úgy hadonászott, mintha szuronyos puská volna. És mikor már nagyon izgatott volt, ijedten eldobta magától a röffelt, mert egyszer még az is elsülhet. Hiszen ő érte a lizskai imádkozott.

Nem is kétkelkedett senkise az ő nagy birtorságában. Mendele gyilkossal nem lehet tré fálni. Nem is tréfáltak ő vele. És ha megessét,

— Egy csuda, hogy az a rablógyilkos hogy valaki óvatlanul osztozkodott vele, mingyárt elrángdálták mellőle:

— Megbolondultál Jankel, csak nem kezdés ki vele.

— Ő maga meg ezt mondta ilyenkor:

— Egy szerencse, hogy az a Jankel ész-hes tört. Mert én nem hagyom magam. A Garas Tóni is jobban tette volna, ha akkor ki-tért volna előlem.

Az arca ilyenkor olyan volt, mint a ló. A szeme lángolt és a szíve összezsugorodott. Ezt persze nem látta senkise. Ő maga is azt hitte, a kedélyeségtől zsugorodott össze. És qónösen játszatott a kakastollal, amit állandóan a pörge kalapján hordott. Ez volt a mult szimboluma. Bűszkén mutogatta a világnak.

Csak egyetlen egy nap volt az esztendőben, mikor nagyon csöndes ember volt. Örökig is ellőnyökölt a pulton és visszagondolt arra a rémes napra, mikor a Garas Tónit leterítették. Hát igazán ő terítette le. Zsidány volt az a Tóni, de ember volt. Mért kellett azt lepuffantani?

Es este elment a templomba. Az utolsó padba húzózkodott és ott imádkozott. Kaddist mondott nagy csöndesen. Garas Tóni zsidány volt, nem is zsidó. Mindegy. Megölte, hát imádkozik érte.

— Az új törvénykezési év. Bukarestből jelentik: Ma ünnepélyesen megnyitották az új törvénykezési évet. Ez alkalommal Dobrescu, az ügyvédi kamara dékánja és Petrovics ügyvéd tartott beszédet az ügyvédi hivatal fontosságáról és nehézségeiről. Ezután sorshuzással beosztották a bírákat a különböző tanácsokba és a semmitűszékbe.

Bányászlatok Amerikában. Londonból jelentik: Az Egyesült-Államokhoz tartozó Nyugatargentinában fegyveres felkelés tört ki. Négyezer bányász vonul végig az országban, rabolva és gyújtogatva. A bányászok állítólag tiltakozni akarnak a sztrájk miatt elrendelt hadiállapot ellen. Tulajdonképpen azonban el akarják kergetni a bányákban felállított őrséget. A lakosság menekül. Segítségül katonasági katonaságot hívtak.

A japán lapkírly amerikai utja. Nitsumaga Hoshio, a „Nippon Demp” nevű japán táviróügynökség megalapítója és vezetője, a japán sajtó egyik leghatalmasabb irányítója Amerikába utazik. Az újságírók mindent alaposan kivallatják, mert időközben azt szeretnék tőle megtudni, milyen viszonyban szándékozik lenni Japánország az Egyesült-Államokkal. Nitsumaga kijelentette, Japánország azt kívánja, hogy a nagyhatalmak a washingtoni leszerződés konferencián ne a régi diplomáciai taktikája szerint tárgyaljanak, hanem legyenek őszinték és alaposak. Ha ragaszkodnának a hagyományos kétszínűséghez, akkor a japánok nagyon kiábrándulnának. Japánország nem törekszik hatalmi túlsúlyra, de megköveteli, ismerjék el a hatalmak, hogy Kínában és Szibériában, valamint Koreában is ugyanolyan kiváltságos helyzete van, mint az Egyesült-Államoknak Mexikóban. A japán sajtó helyeslően kommentálja Nitsumaga nyilatkozatait.

A bankok támogatják a buza-kivitel. Bukarestből jelentik: A pénzügyminiszter ma hosszabb megbeszélést folytatott több bankkarral, akik biztostották a minisztert, hogy a buza-kivételnél a bankok a legteljesebb támogatásban fogják részesíteni a kormányt.

Távrepülés. Párisból jelentik: Poire francia aviatikus befejezte 2900 kilométeres távrepülését, amelyet 37 óra és 25 perc alatt tett meg.

Bukarestben nem adnak magyar viziumot. Bukarestből jelentik: A bukaresti magyar követ táviratot intézett a román kormányhoz, amelyben bejelenti, hogy addig nem viziumozza az utlevéleket amíg a román fogságban levő magyar állampolgárokat szabadlábra nem helyezik. (Damian.)

A Tarbut középiskolájának megnyitása. A leánygimnázium megnyitása f. hó 5-én hétfőn és pedig a I., II., III. osztályok reggel 8 órakor, a IV., V. és VI. ik oszt. délután 3 órakor az Avram Jancu (Petőfi-utca) 18. szám alatt lesz. A főgimnázium f. hó 7-én szerdán délután 3 órakor kezd a tanítást és pedig I., II. oszt. a Calea Regele Ferdinand (Ferenc József-u.) 52. a III—VIII. oszt. a Strada Gheorghe Baritiu (Malom-u.) 24. szám alatt. Mint értesülünk, az iskola örvendetesen fejlődik. Különösen a fiúiskola. A leányiskolába a tavalyi 180 tanulóval szemben idén ezideig beiratkozott 238 tanuló, a fiúiskolába a tavalyi 120-al szemben 289 tanuló.

Elhalasztották az adóisztek értekezését. Bukarestből jelentik: A szeptember 15-ikére összehívott országos adóügyi értekezletet elhalasztották. Titulescu pénzügyminiszter visszatérése után először a pénzügyigazgatókat fogják országos értekezletre összehívni és csak azután tartják meg a tájékoztató ülést az összes adóhivatali kiküldöttek között.

Adótárgyalások. A kolozsvári állami adóhivatalban kilgyeszítették a harmadosztályú kereseti adóra vonatkozó névlajstromokat, amelyek feltüntetik, hogy kinek az adóügyét mikor tárgyalják. A tárgyalásokat szeptember kilencedikétől 26-ig fogják megtartani.

Szeptember 15-én hazautazik Sándor király. Belgrádból jelentik: Miután a Párisból érkező táviratok Sándor király állapotának állandó javulásáról adnak hírt, a kormány szeptember 15-ikére tűzte ki a király visszaérkezését. Laibachban, ahol Sándor Jugoszlávia területére lép, óriási előkészületek tesznek az ünnepélyes fogadtatásra.

Utlevélek láttaozását leggyorsabban és legmegbízhatóbban a Radió kurirja intézi. (Cluj, Str. Reg. Maria 84.)

Házasság. Lővi Eszter (Nagyvárad) eljegyezte Vértés Zoltán (Erzsébetváros). Minden külön értesítés helyett. — Múlt hó 31-iki számunkban elírás folytán Eszter helyett tévesen Erzsikét szedtünk.

Weder Etelka Felsőbánya, Lővi József kereskedő Kolozsvár, f. hó 13-án tartják esküvőjüket Felsőbányán, melyre a rokonokat és ismerősöket ez uton meghívják.

Kongresszus az amerikai munkanélküliség leküzdésére. Washingtonból jelentik: Harding elnök elhatározta, hogy a munkaadókat és munkanélkülieket értekezletre hívja össze, amelyen tanácskoznak a munkanélküliség mind fenyegetőbb veszedelmének leküzdéséről. Amerikában ötmillió munkás áll munkanélkül, számuk egyre nő, a segélyezésükre szolgáló tartalékok pedig nemsokára kimerülnek. Harding a bekövetkező tél előtt valamilyen megoldást szeretne találni.

Jugoszlávia kereskedelmi szerződés két Németországgal. Belgrádból jelentik: Tegnep egy szerb, horvát, szlovén bizottság utazott Berlinbe egy Németországgal való kereskedelmi szerződés megkötése céljából.

A romániai kereskedelmi és iparkamarák újjászervezése. Bukarestből jelentik: Az ifj. kereskedelmi és iparkamara Bukarestbe gyűlést hívott össze, melyet még e hó folyamán megtartanak. A gyűlés tárgya a román kereskedelmi és iparkamarák újjászervezése lesz.

Román állampolgárok a magyar börtönökben. Bukarestből jelentik: A „Dacia” cikket ír a magyar börtönökben szenvedő román állampolgárokról. Magyarországon sok román van letartóztatva, köztük Goldis Lászlónak a fivére is, aki hazatérését vádjával terhelten már tizenöt hónapja sanylődik a fogházban. A foglyok között nagyon sok erdélyi és bánáti egyetemi hallgató is van, akik tanulmányaik folytatása végett mentek ki Magyarországra. Két román tiszt is le van tartóztatva, akik a megszállás alatt megnősültek és feleségeikért mentek Budapestre. Ezek közül az egyik Constantinescu főhadnagy a fogságban elszendvedett kinokba beleőrült. (Damian.)

Álomkór Beszarábiában. Jassyból jelentik: Beszarábiában sok álomkór esetet állapítottak meg, amely már valóságos járvány jellegűt ölt. Kisenevben hat megbetegedés történt. Az egészségügyi hatóságok minden intézkedést megtettek, hogy a járvány továbbterjedését megakadályozzák.

Karlsbadi porcellánára. Bindschopf prágai üvegtáru és csészégyártó üzemében nagy mennyiségben Fischer üvegtáruclan Cluj, Piata Uzirii 18.

Vasutások nyugdíjazása. A román államvasutak vezérigazgatósága rendeletileg értesítette az összes kerületi tisztviselőket, hogy mindazokat a CFR. alkalmazottakat, akik 1860. január elseje előtt születtek, október elsejétől nyugdíjazza. A rendelet megjegyzi, hogy amennyiben a tömeges nyugdíjazással a szükséges személyzeti létszámban hiány mutatkoznék, egyes nyugdíjazásra jogosultakat ideiglenesen továbbra is szolgálatban kell hagyni.

SPORT.

NAC—Victoria — 5:0 (3:0). Tegnep délután a kolozsvári Victoria csapata Nagyváradon a NAC csapatával mérkőzött a határmegállapító bizottság tiszteletére. A NAC végig fölényesen játszva, könnyen érte el góljait.

KKASE—MTE-mérkőzés lesz vasárnap a sporttelepen. Az igen jóképeségű marosvásárhelyi csapatot legutóbb a kitűnő MTK csak 2:1 arányban tudta legyőzni s így a komplett csapattal játszó KKASE-val erős és nívós küzdelemre lesz kilátás. Megelőzőleg a KKASE II. és ifjúsági csapatai a Haggibhor csapataival fognak játszani.

Uj bírói tarifa. A bírák bizottsága f. év szeptember elsejétől kezdődőleg a következő uj bírói díjakat léptette életbe: Helybeli mérkőzéseknel: ifjúsági mérkőzés 50 lei. Vidéki mérkőzéseknel minden megkezdett vagy be nem fejezett utazási napra 100 lei napi díj, gyors vagy személyvonatu II. osztályú utiköltség és a szabályszerű bírói díj. Határbírói díjakat többé egy bírónak sem lehet felszámítani. Az uj bírói díjszabás a szövetségi bírókra is érvényes. A megállapított bírói díjakon kívül semmiféle más címen a bírók nem igényelhetnek költségmentesítést.

Bírói minősítések. A vizsgáztató bizottság dr. Hirsch Elemér és Czinczár Imre gyakorló bírókat I. fokú szövetségi bírókká minősítette.

KÖZGAZDASÁG

Nincs tőke az építkezésekhez

Hogyan lehet megosztani a befektetési holttőkét

— Az Uj Kelet tudósítójától —

A törvényhozás nemrégben megszavazta az építkezésekre vonatkozó törvényjavaslato: és a törvényt már szentesítették is. Az uj törvény különböző rendelkezéseket tartalmaz, amelyek mind alkalmasak arra, hogy az építkezések országszerte hamarosan meginduljanak. Nem gondoskodik azonban a törvény az építkezésekhez elsősorban szükséges pénztőke megszerzéséről, amely nélkül az építkezések olyan arányban, mint ahogyan azt a törvényhozók elgondolták nem indulhatnak meg. Bukarestben és Erdély nagyobb városában már most is folynak építési munkálatok, ami kétségtelenül azt bizonyítja, hogy az építkezés nemcsak lehetséges, de jövedelmező befektetés is, ha megvan hozzá a szükséges tőke.

Az építési tőke megszerzése azonban ma, amikor a pénzügyi helyzet főleg a nagyobb hasznosító mobil tőkével foglalkoznak, nehezen vagy egyáltalán nem szerzhető meg. Az uj építési törvény a bankokat kötelezi ugyan, hogy a maguk használatára házakat építsenek, de egyáltalán nem tartalmaz olyan rendelkezéseket, amely a bankokat építési tőke folyósítására szorítaná.

A „Gazeta Antreprenorilor” legutóbbi számában az építési bankkölcsönök megszerzésére figyelemre méltó módot javasol. Eszerint a bankokat kötelezni kellene arra, hogy ha nem is alapítókéjük, de legutolsó mérlegükben kimutatott kihelyezésüknek megfelelően bizonyos összegeket jelzálogos, meghatározott kamattalba építési kölcsönökben helyezzenek el. Hogy azonban az így kiadott kölcsön ne vonuljon el teljesen a pénzforgalomtól, záloglevél kibocsátását kell engedélyezni. Ezeket az utalásokat természetesen szigorú állami ellenőrzéssel kellene végrehajtani. Ilyenformán az építési holttőke meg fog oszlan az építő, a bank és a záloglevél forgatója között.

Ssensációs kedvesmény!

Négy hónapig

szeptember 1-től december 31-ig
kapja az UJ KELETET és

ingyen

ajándékképpen az UJ KELET
ÉVKÖNYVÉT, melynek bolti ára
50 lei lesz, ha beküld 120 LEI
előfizetési díjat. Ne mulassza
el ezt az alkalmat és fixessen elő
a legolcsóbb, legtartalmasabb
napilapra: az UJ KELET-re

A bankoknak a kormánynak ilyen kényserítő rendszabályaival szemben annál kevésbé lehetnek kifogásai, mert hiszen az árukonjunktúra (lőbb-utóbb úgy is véget ér és akkor a bankok, ha nem akarnak áldozatul esni a következő vállalkozási láznak, ugyis önmaguktól visszatérnek a szolid üzleti befektetésekhez.

Idegen valutájú értékpapírok kivitele. Bukarestből írják: A legfőbb vámhatóság úgy határozott, hogy idegen valutájú értékpapírok kivitelénél be kell mutatni az illetékes adóhivatal igazolványát arról, hogy az értékeket bejelentették. A rendelet megszegésétől a pénzt elkobozzák, ezenkívül 20.000 lei pénzbüntetéssel és három havi elzárással büntetik őket.

A lei újabb esésének okai. A bukaresti „Romania Noua” tegnapi számában a következőket írja: Tegnap 15 centimes volt a lei Párisban. Különös jelentősége van annak, hogy ez az újabb esés éppen akkor történt, amikor Take Jonescu külügyminiszter Párisban van, ahol a nyugateurópai poliitikusokat meggyőzi a kisanant szükségességéről és fontosságáról. Vajjon nincs-e összefüggésben a mi valutánk esése azon kapcsolatokkal, amelyek bennünket a legalacsonyabb valutájú országokhoz, Lengyelországhoz és más rossz valutájú államokhoz fűznek?

Hova címzendők a gabonakivitelre vonatkozó kérvények. Bukarestből jelentik, hogy a gabona és a bab kiviteli engedélyekre vonatkozó kérvények a jövőben a belügyminisztériumban felállított vásárlási és eladási főbizottsághoz — Comissiuinea superiora de cumparare si vanzare — Bukarest címzendők.

Szárashagyma kiviteli illetéke. A központi vámhatóság a szárashagyma kiviteli illetékét öt leiről egy leire szállította le.

Valutapiac:

Bukarest, szept. 1. Márka 98-50—99, lea 80—82, font sterling 300—305, francia frank 650—660, svájci frank 1450—1470, Olasz lira 855—860, drachma —, dollár 82-50—27, arany —, ezüst —, osztr. kor. 8-25—8-50, magyar korona 25—26, szokol 101—102, Napoleon —, lengyel marka 8-80—4, dinár 180—185, török lira —.

Páris, szept. 1. A lei mai árfolyama 15 1/2 centimes.

Bécs, szept. 1. Lei 1289 1/2, dollár 1088—, belga frank —, francia frank 8605, svájci frank 187-90, holland forint 340 1/2, dán korona 195 1/4, jugoszláv korona 2404, norvég korona 151 1/4, svéd korona 284-20, szokol 1821—, lea 880, lira 4840—, marka 1285—, lengyel marka 89—, font sterling 4080—, rubel —, magyar korona 279-50.

Prága, szeptember 1. Lei 96-50, dinár 181-25, marka 97-25, lea 68—, svájci frank 1418-50, norvég korona 1114 1/2, dán korona 1474 1/2, svéd korona 1804 1/2, lira 382—, francia frank 649 1/2, font sterling 309—, dollár 81 1/2, osztr. kor. —, belga frank —, lengyel marka 195 1/2, holl. for. 2644 1/2, magyar kor. 2080.

Berlin, szept. 1. Amstardam —, Brüssze —, Kristiania 1151-80, Kopenhága 1518-45, Stockholm 1848-15, Helsingors —, Róma 880-60, London 318-15, Newyork 8548—, Páris 678-30, Zürich 1484-50, Madrid —, Bécs 1048—, Prága —, Budapest —, Bukarest 101—, l.

Zürich, szept. 1. Bukarest 890—, Berlin 680—, Amstardam —, Newyork 587—, London 2184—, Páris 4590—, Milano —, Brüsszel —, Kopenhága 100 1/2, Stockholm 127 1/2, Kristiania 80-50, Madrid —, Prága 895—, Budapest 180—, Zágráb 825—, Buenosayres —, Varsó 19—, Bécs 70—, osztr. lea kor. —.

Budapest, szept. 1. Lei 470—480, font ster. 1470—1485, lea —, dollár 887 1/2—897 1/2, francia frank 3100—3185, marka 452—462, lira 1790—1790, osztr. kor. 85 1/2—86 1/2, rubel 41 1/2—41 1/2, svájci frank 8725—8825, szokol 465—475, dinár 825—845, lengyel marka 14—15, napoleon —.

Főszerkesztő: DR. FISCHER JOZSEF
Feladó szerkesztő: MÁRTON ERNŐ
Kiadó: KADIMA kiadóvállalat részv. társaság
 Szerkesztőség: Cămin Buz. Feridind (volt Feridind József) 42.
Kiadóhivatal: Szentlélek-utca 1/a.
Flókidóhivatal: Nagyvárad, Deák Ferenc-u. 9.
Arad, Str. Alexandri 1.
Szatmár, Bathányi-utca 24. sz.

As Uj Kelet előfizetési árai:
 Egész évre 380—L. Negyed évre... 100 L.
 Fél évre... 200—L. Egy hóra... 40 L.

SZÍNHÁZ

Hattyu

(Molnár Ferenc három felvonásos vígjátéka. Bemutató előadás a kolozsvári Magyar Színházban szept. elsőjén.)

Hattyu, Alexandra hercegnisasszony becéző és egyben magasztaló neve. A princezsz tul van az első virágvesztésben és becsavagyó anyja Beatrix, a büszke nőt legeszevesebben Albert trónörökösöz adná, de Albert nehez dió, Hattyu nem érdekli, asszonyi leleményesség, sok ravaszság kell, hogy a trónörökösben legább egy kis érdeklődés ébredjen a hideg leány iránt. Hattyu anyja elhez is ért. Bátyja Jácint franciánus barát előtt elárulja taktikáját. A két hercegi fia, Arzón és György nevelőjének megebezdő szívén át lehetne hozzájutni Albert melegebb figyelméhez. Jácint atya, aki egy leviharzott főúri élet után kámzsát öltött, vezekelt és megtisztult, ellenzi a címikus tervet, de azért — vér a vérből — nem ágaskodik, hogy az általa nagyrabecsült és szeretett Agi Miklós tanár lelkeben megaláztatások. A kimért és előkelő Hattyu is végigcsinálja a gonosz játékokat, magába örvíti a parasztszármazásu tudóst, fölkelti Albert féltékenységet és kész a házasság és kész a mese.

Ezt a finom, novellának való témát három felvonásban játsszátja le Molnár Ferenc a dialogusok és a felvonásvégi csattanók mestere. Cselekmény hűjján elnyújtott beszélgetések, egy-két szellemes közbeszólás, a Lipóvárosból az udvari életbe átlplántalt viccek, itt-ott egy kis poézis és két óra kellemesen telik el.

Az első és második felvonás azt a benyomást kelti, hogy a Hattyu költői munkának indult, hogy Molnárban akkor fogant a játék, amikor a Habsburgok mindenünnen, még Magyarországból is száműzetettek. A trónörökös alakja körül még mostani formájában is letéphetlenül ott leng egy kis agyalágyultság; az eredeti Albert bizonyára jól kistafirozott kretén volt, olyan, amilyeneket a szerzőnek haditudósítói pályáján módjában volt megismernie. A forradalom szilaj felszabadulásában született csak Agi Miklós büszke, rebellis alakja és a guny, amely a darabon most is előblik, de már ködösen, bizonyára maró szatira lehetett, talán olyan, mint a nemrégiben meghalt Simplicissimus-író Ludwig Bauer drámáiban. Am az idők kereke megfordult és az ellenforradalom lett urrá Magyarországon, legitimitást is, szabadságválasztók is jöhetnek, Istenem, az embernek valahogyan valahová igazodnia kell és így lett a Hattyuból ügyes készítmény, amelyben nem a Muzsák tartják az egyensúlyt, hanem ötletek és a színjátászás trükkjei. Nem muszáj mindig költészetben dolgozni. Kommt schon vor! — ahogy a darabban mondogatják.

Az előadásról ezuttal csak jót. Laczko Aranka, mint Beatrix hercegnő kimért etikettségében végtelenül mulattató volt: Baróti Erzi a címszerepben nem tartotta a tempót, eleinte merev volt, azután expressz-gyorsasággal melegegett föl, de ezt a hibáját meg lehet bocsátani azért a darabba tévedt poézisért, ami a „beretva” jelenetben hozott ki. Táray a tanárt adta, teljes illuziót kelte. Forgács Sándorban igaz művészt ismertünk meg. A papi herceg jellemvonásainak balanszirozásában mindig megtalálta a fix pontot, soha egy pillanatra nem mutatott illuziót rontó karrikatúrát, nemes volt, behizelgő hangjában is jóságosan előkelő. Pompás alakítás nyujtott Lengyel Vilmos, mint Albert herceg jovialis butaságával és élvezetes volt, bár kissé parvenüs P. Aldor Juliska a trónörökös anyja szerepében. A kisebb szerepekben Sárkány Blankát kell kiemelni, aki a hercegnő hugát, Symphoniát játszotta azzal az elfogulatlan ostobasággal, ami az okos Habsburg-nők között is gang und gebe volt. A rendezés jól tenné, ha a német szövegváltozatot bécsiesen és nem ropogó székelységgel mondatná.

A közönség a színészek derekas munkáját lelkesen tapsolta. Szabó Imre.

HETI MŰSOR:

HÁGYAR SZÍNHÁZ
 Szombat: Tosca. (Dr. Bródi Miklós a Takács Mihály szerződött tagok bemutatkozása. Opera-helyárrakkal. Előadás kezdetén a nézőtérre vezető ajtókat bezárják.)
 Vasárnap d. u. 3 és fél órakor: Gróf, Monte Cristo. (Méréselt helyárrakkal.)
 Vasárnap este fél 8 órakor: Falu rossza. (Hajnal Klári, szerződött tag első föllépésével. Rendes helyárrakkal.)
 Hétfő: A hattyu. (Újdopság, 3-adszor. Rendes helyárrakkal.)
 A másorra tűzött előadások jegyei előre megváltathatók a színház pénztáránál.

A színház iroda hírei: A beoltott Adolár. Néhány órai gondatlan, ünfelelt mulatságot fog jelenteni a beoltott Adolár c. új operett, amely Bécs és Budapest színházi életének igazi szenzációja volt tavaly. A meseje könnyű, sikamlós s annyira kacagtató, hogy alig akadunk páriára. Steinachfiatalító theoriája operettkontosbe öltöztette. Egy öregedő papucsférj, akit egy ifju bakkecske mirigyveivel megfiatalít az ötletes szerző. A zenéje pedig a Walter Kollo munkája. Finom, fulbembeszó gyorsan népszerűtvé váló. A beoltott Adolárra nagy kedvvel készült a színház énekes személyzete, élén Leóvey Leóval, aki rendezés is a darabot s a címszerepet is játssa. A beoltott Adolár első előadása a jövő hét közepén lesz. — Gróf Monte Cristo és Falu rossza. Vasárnap délután félnyolc órakor igen olcsó helyárrakkal adják a Dumas híres Gróf Monte Cristóját, este fél 8 órakor pedig részben új szereposztással, Szentgyörgyi István föllépésével s Hajnal Klári bemutatkozásával a Falu rossza kerül színre. — A hattyu — harmadszor. Hétfőn este harmadszor adják a nagy sikert aratótt új Molnár-darabot, a Hattyut. A tömeges jegyvételből itéve a hétfői előadást is egészen telt ház fogja végignézni. — Tosca. Ma este Puccini Tosca-ját adják, a címszerepben Lévy Ilonával, Scorpia szerepében Bretán Miklóssal, Cavaradossi szerepében Takács Mihállyal, az új tenoristával.

A mozgóképek műsora: Apolló-mozgó teljesen átalakítva szombaton nyitja meg kapuit, az Uffagyár egy remekművű romantikus, látványos artista drámájával, amelynek címe: A fehér páva. Egy artistánó életének szomorú regénye. Főszerepekben egy magyar származásu, új filmesillag, a bájos és rendkívül tehetséges Grig Hegsa és a közkedveit Hans Mierendorf. Könyvekig megható meséjén kívül értékesíti teszi az, hogy valóságos látványosság gyanánt hatnak egy nagy mulatóban lejátszódó jelenetei. A film még vasárnap és hétfőn is bemutatásra kerül. A jövő hét a szenzációk valóságos halmozása. — Egyetem-mozgóban: Szombaton Az anyasziv, a budapesti Gloria-filmgyár fölvétele, megkapó, romantikus filmdráma, az anyai szeretetéről, e legnemesebb, leghatalmasabb földi érzésről regél. Vasárnapról történelmi nevezetességű, hatalmas szenzáció, Az orléáni szűz szentté avatása. Az első és egyetlen film, mely a szentatyát, a pápai udvar életét, a műkincsekkel teli Vatikánt bemutatja. Nemcsak a katolikus hívőket, de mindenembert érdekel. Uránia-mozgóban: Szombaton Pathé-cég monopoluma, színpopás, megkapó olasz filmdráma, a Halálgyönyör. Az izzó szerelm szenvedélyes himnusza, főszerepben Olaszország leghíresebb filmszínésznője, Italia Almirante Manzini. Vasárnapról városunk közönségét rendkívül érdeklő filmszenzáció, a Transylvania-filmgyár kitűnően sikerült fölvétele, Cluj—Kolozsvár város kulturképe. A film bemutatja a város körképét, szűb részleteit, társadalmi sportéletét, a hivatali egyházi előkelőségeket, a nevezetesebb kultur-intézményeket, Egyetem, Klinikák, Egyetemi könyvtár, művészi eseményeket.

NYILTTER*)

Felhívhatnak mindazok, akik a Biazini-szállóval kapcsolatos kabará és a mellette működő vendéglő tizletéből kifolyólag ezen üzlet tulajdonosával Márkovits Lőrinc, kolozsvári lakossal szemben bármennemű üzleti követelést támasztanak, hogy ebbeli igényeiket 1921. szeptember hó 10-ik napjáig bezárólag a követelés jog címének, keletkezési időpontjának és összegének feltüntetésével Róth Hugó dr., kolozsvári (Str. Regina Maria Nr. 49) ügyvéd irodájában jelentsek be, mert esetleg később eszközöndő bejelentéseket a tartozások rendezésénél figyelembe nem vehetnek.

Schwartz Miklós.

*) E rovatban közöltékért a bekiadó felelős.

Megérkeztek a „HERCULES” cipőárúházba Str. Reg. Ferd. 5 nagy választékban női- és férfi cipők

Megnyílt a forgalom!
 Tisztelettel értesitem a vevő körömet, miután a póstatforgalom lehetővé vált, módomban áll gyorsan és pontosan levétem a legelőcsöb és legjobb minőségű áruval házozgálni. — B. rendeléseiket elvárva — teljes tisztelettel
Winkler Mór és Társa
 szalámgyár

A legjobb rum-essencia 65 lei,
más essenciók 75 lei kg.-ként!
 árban kaphatók
Glück Henrik gyárában
 Oradea-Mare (Nagyvárad) Calea Vict. 1253
 (volt Kolozsvári-u.) 74

△△△△△
Óriási szenzáció
 az
'AURORA'

cégnél

Piața Mihail Vileazul
 volt Széchenyi-ter 35

Hétfőn, 5-én
 veszi kezdetét

2 waggon

gyapju szövet
 rendkívüli

olcsó elárúsítása

Meglepő árak !!

Legolcsóbb bevásárlási forrás!

DEUTSCH K. I.

üveg és porcellán nagykereskedés r. t.

Oradea-Mare — Nagyvárad,

Str. Nicolae Jorga, v. Zöldfa-u. 4.

Telefon 71 Interurban

Állandó nagy készletek fehér, kristály, üveg, karlsbaldi porcellán, díszmű- és konyhaberendezési cikkekből.

Csak egy ut vezet az erőhöz, egészséghez a páratlan hatáson

HIGIEA SOSBORSZESZ

Kapható mindenütt!

Gyártja: „HIGIEA” Kosmetikai és Vegyszeti Gyár
 1256 CLUJ — KOLOZSVAR

Mindentféle porcellánárukat, kristályfehér üvegárukat, kőedényt és táblaliveget azonnal szállítunk

Ornament üveg és kist érkeztek

Szerezze be lámpásru szükségletét

Komlós Testvérek

ORADEA-MARE — NAGYVÁRAD

Kérjen árajánlatot

Legolcsóbb bevásárlási forrás

Női-, férfi-, gyermek-harisnyák, fehérneműk, szalagok, himzések — nagy választékban —

IMRE LAJOS

üzletében, Calea Reg. Ferdinand (Wesselényi- és Szép-utca sárok)

Mielőtt vásárol, tekintse meg kirakatalmat!

Feltűnő olcsó árak!

Most érkezett nagy mennyiségben békebelli minőségű prima

flor- és musslin-harisnya divat színekben.

Gyermek-harisnya, prima flor, minden nagyságban.

Nagy választék női selyem-, gyapju kabát- és átkötés-bluzokban 1197

BLATT

KÖTÖTT SZÖVÖTT ÁRUHÁZA
 CLUJ, FÖTÉR 13. SZÁM

Ajánlunk helybelli raktárunkból, legolcsóbb árakon:

Havanna fehér simított (flach)	prima	Terzia Lei 8.30
Sealing barna gép. simított (mgltt. gef.)....	prima Lei 10.40 és 9.50	
Superior fehér 1 old. sima	prima Lei 9.30 és 8.50	
Superior barna 1 old. sima	prima Lei 10.40	
Mapart szürke és barna 1 old. simított (gef)	prima Lei 8.40	
Mapart zöld 1 old. simított (gef.)	prima Lei 8.70	
Nyomó papir gép. simított lapos	Terzia Lei 7.90	
Nyomó gép. simított	Terzia Lei 8.30	
Koncept (fogalmaz.) fehér simított lapos..	prima Lei 10.40 és 10.70	
Koncept (fogalmaz.) fehér simított lapos	prima	Terzia Lei 9.50
Pergament fehér gép. simított lapos	Lei 15.—	Terzia Lei 12.40
Pergament fehér simított lapos.....		Terzia Lei 13.10
Pergament utáztat gép. simított lapos ..	prima	Terzia Lei 14.60
Kristallpergament simított lapos		Terzia Lei 15.50
Famentes irodapapir.....	prima Lei 15.50	
Levélpapiros különböző kivitelben 25/25 és 50/50	Lei 9.50, 35.—	20% epgedménnyel
Üveg- és csiszoló papir minden számban és nagyságban		
1/1 nagyság	Lei 2.—	ivenként
1/4 nagyság	Lei —.50	ivenként
Szortírozott papirzacskók.....	Lei 10.50	kilogrammonként

Banca Centrala pt. Industrie si Comert

S. A. GLUJ

APRÓHIRDETÉSEK

Egy sor ára 1 lej. Vastagabb betűvel 3 lej.
Legnagyobb apróhirdetés ára 10 lej.

Temesvár. Gyere haza

Önállóan dolgozó fiatal órák-segéd szerzőm-al felszerelve állandó alkalmazást keres. Cim Cal. Traian 33. 2450-I

Röfös szakmabeli költő és rövidárakban is jártas jó kirakalrendező kereskedő-segéd, ki perfektil beszél románul is, ügyes, önálló kiszolgáló és rakalrendező azonnali belépésre ajánkozhat. "Hőherke" áruház - Oradea-Mare. Szombaton zárva. 2444-I

Butarozott szobát keres két intelligens fiatalember. Cim: Gombos-nyomda - Minorita-utca.

Jó pénzbeni jutalmat adok annak, ki egy 2-3 szobából, konyhából és fürdőszobából álló lakást akármilyen feltételekkel - szerezni segít. Érdeklődni: Rosenberg Lajos Wesselényi Miklós-u. 13.

Bérelmek háló- és ebédlőbutort 1-2 hóapra. Ajánlatokat "Butor" jellegre a "Radio"-hoz. Str. Regina Maria 34. 2465-I

Paplan, matrác, ágynemű készen és rendelésre legolcsóbban Stern-nél Cluj, Besskay-utca 9. szám szereshetők be

Szilágyi Eleonora R.-T.
Ajánlja: likőr, rum különlegességet. Előrendelést postgútt és boratt. 1210 Szász nagykereskedő

„AGRICOLA“

Általános Román Biztosító R.-társaság Bukuresti

Alaptőke: 10,000.000 lei

ERDÉLYRÉSZI VEZÉRKÉPVISELŐSÉG
Cluj, Str. N. Iorga (v. Jókai-u.) No. 11 (saját házában)

valamint alant felsorolt ügynökségei és az ezekhez beosztott ügynökségek mindegyike előnyös feltételek mellett átveszi a miniszteri rendelettel további működésükben felfüggesztett magyar, német és osztrák eredetű társaságoknál eddig elhelyezett összes ágazatbeli biztosításokat

FÜGYNÖKSÉGEK: Cluj: Str. Regina Maria 1-3 sz. Banca Centrala, Oradea-Mare: Str. Reg. Ferdinand 7. Hillinger és Illyés bankháza. Simerul-Silvaniei: saját regében (Kereskedelmi bank épületében.) Satu-Mare: Piata Victoriei 6 sz. Banca Romana. Sighetul-Marmatiei: Pécsi és Fried építési vállalkozó cég. Targu-Mures: Potolky Péter, Str. Calarasilor No. 17. Bistrita: Marosvásárhelyi Takarékpénztár főke. St.-Gheorghe: Dr. Kupfersch Armin ügyvéd. Crăsturesti: Székelykeresztúri Takarékpénztár R.-T. Brasov: Iosif Lányi, Str. Lunga No. 15. Lupeni: Fried Majer.

Libanstr ort. כשר nagyobb mennyiségben egy promptra, mint későbbi szállításra megrendelhető Hauer Hirsch Oradea-Mare Str. Regele Ferdinand 56.

Grósz Adolf orth. כשר vendéglője Nagyvárad, (Zöld(u)-u.) Str. Nicolae Jorga 10

Talp és bocskor! Állandó nagy készlet kifüggesztetlen gyári készletű, elsőosztályú talp 60-80 lejes árban kg-ként, ugyanígy elsőrendű bocskor kapható egészben és felvágva, - kicsinyben és nagyban Bámson Hanó bőrgyárában Gyulafáy-utca 1. Gyorsáru raktárátallomban. 1099 Telefon-szám: 886 - és - 887

HA törzségységben, idegbetegségben, az franszerek idült bántalmában szenved, vegye meg a páralian gyógyhatású - frdó cétokra hasmált - kitűnő vásártelket természetes vasútszövet (Klemineral-moor, Moorale) kapható minden mennyiségben

Rózsa nagydrogeriában Cluj-Kolozsvár, Piata Unirii 26 (Mátyás kir. tér) - 1926

Dick

áruházban

megkezdődött az

őszi olcsó elárusítás

Ruha flanellek remek mintákban méterenkint

15.- lei

Kereskedők figyelmébe!

Állandó nagy raktár mindenféle rövid- és galanterie-árakban a

GLÓRIA

nagykereskedésben Cluj,

CAL. REGELE FERD.
(V. WESSELÉNYI-U.)
30. SZÉKI PALOTA

Bognár és Szántó Erdélyi kereskedelmi r. t. CLUJ, - (KOLOZSVÁR), Calca Reg. Ferd. No 70. (voit Ferencz József-ut). Erdély legrégibb bor sör és szesz nagykereskedése, utör, rum és cognac gyára. Specialis uradalmi fajborok, szilva- és seprúpálinka. 1147

KRISTÁLY Fest, tisztít. TELEFON 500, 11-21

Deutsch Testvérek Cluj, Piata Unirii (v. Mátyás király-tér) 25. Nemzetközi szállítási vállalat. - Rendszeros gyűjő- és waggon-forgalom a külföld, valamint a belföld minden irányából és irányába. - - - Fuvardíjviszterítési és felülvez. tárt iroda.

„Melissát“ kerlen, ha finom enkokorkát akar!

Bukfaanyagot gőzölt szelezett és szelezett mint minden méretben szállít gimbocai fűrésztelapéról a „Bisztra“ Erdőkhasználási R.-T., Timisoara.

Elvámolás! - Nemzetközi szállítmányok!

AZ ERDÉLYI AUTOMOBIL SZÁLLITÁSI R.-T.

jutányos feltételek mellett vállal mindennemű szállítást, beraktározást, költöztetést saját párnázott butorkocsijaival egy helyben, mint vidékre. - Vasuton szállítandó árak biztosítását előnyös feltételek mellett vállalja

Városi iroda: Cluj-Kolozsvár, P. Unirii (Mátyás kir.-tér 7. Telefon: 67
Vasuti iroda, raktárak és fuvartelep: Str. Cali Ferate 6. (Vasut-u.) 6
Telefon: 4-67

Nemzetközi szállítmányok! - Elvámolás!

1174

Ha Brassóban jár,

ne mulassza el megtekinteni női- és férfidivatárházunkat,

ahol állandóan a legjobb minőségű és legolcsóbb saison cikkek vannak készletben

Klein József és Fia

Brassó, Kolostor-u. 24. R. kath. templommal szemben